

Conference Day 19th January 2024

Speaking of God. God and the Poor Side of the City.
Brussels City Chaplaincy Project

Welcome speech – prof. dr. Leendert-Jan Parlefliet

A warm welcome from me too to all of you. So nice that we can be together today for this day of study. I want to say a few words about this day.

There seems to be something of a paradox when it comes to church in transition and the diaconal activities of the church. An inversion. The roles seem reversed, that anyway.

As the once great churches are slowly getting smaller, it is striking that the diaconal side of the church is strong and vital, the social work that was once founded by Christian inspiration is plentiful also in Brussels.

For years, the discussion and the felt mission was: we should not only talk about faith but we should also do something from our faith. Now it seems almost the other way round: stop talking, let us find each other in doing good.

Faith may be out of hearing. It shows in deeds. It comes alive in deeds. That's what I mean by the reversal. Increasingly, being a Christian is not about saying the right thing, but increasingly about at least doing the right thing.

So the idea of what is Christian is shifting. If you act in the spirit of the Gospel aren't you just as much a Christian! Even if you don't belong to a church, indeed, even if you shouldn't think of belonging to one.... If you do not necessarily want to belong to believers, for whatever reason, your actions may show that your convictions are very similar to what has long been seen as Christian.

This is how the church has become fluid. And where has God gone? Also liquefied? Or in other words, where is God to be found? On the side of those who make vulnerability visible?

These questions take centre stage today.

As a prayer and a profession of faith, I read to you a few verses from **Matthew 5**. I hope they serve as reflections at the start of the day.

“Blessed are the poor in spirit, for theirs is the kingdom of heaven.

4 “Blessed are those who mourn, for they will be comforted.

5 “Blessed are the meek, for they will inherit the earth.

6 “Blessed are those who hunger and thirst for righteousness, for they will be filled.

7 “Blessed are the merciful, for they will receive mercy.

8 “Blessed are the pure in heart, for they will see God.

9 “Blessed are the peacemakers, for they will be called children of God.

10 “Blessed are those who are persecuted for the sake of righteousness, for theirs is the kingdom of heaven.

11 “Blessed are you when people revile you and persecute you and utter all kinds of evil against you falsely on my account. 12 Rejoice and be glad, for your reward is great in heaven, for in the same way they persecuted the prophets who were before you

Ook van mij een warm welkom voor jullie allemaal. Zo fijn dat we vandaag samen kunnen zijn voor deze studiedag. Ik wil een paar woorden zeggen over deze dag.

Er lijkt iets van een paradox te zijn als het gaat om kerk in transitie en de diaconale activiteiten van de kerk. Een omkering. De rollen lijken omgedraaid, dat in ieder geval.

Terwijl de eens zo grote kerken langzaam kleiner worden, is het opvallend dat de diaconale kant van de kerk sterk en vitaal is, het sociale werk dat ooit door christelijke inspiratie werd gesticht is ook in Brussel volop aanwezig.

Jarenlang was de discussie en de gevoelde opdracht: we moeten niet alleen praten over het geloof, maar we moeten ook iets doen vanuit ons geloof. Nu lijkt het bijna andersom: stop met praten, laten we elkaar vinden in het goede doen.

Geloof kan buiten het gehoor liggen. Het komt tot uiting in daden. Het komt tot leven in daden. Dat bedoel ik met de omkering. In toenemende mate gaat christen-zijn niet over het juiste zeggen, maar steeds meer over op zijn minst het juiste doen.

Dus het idee van wat christelijk is verschuift. Als je handelt in de geest van het evangelie, ben je dan niet net zo goed een christen! Zelfs als je niet bij een kerk hoort, sterker nog, zelfs als je er niet aan moet denken om bij een kerk te horen.... Als je niet per se bij gelovigen wilt horen, om welke reden dan ook, kunnen je daden laten zien dat je overtuigingen erg lijken op wat lang als christelijk is gezien.

Zo is de kerk vloeibaar geworden. En waar is God gebleven? Ook vloeibaar geworden? Of met andere woorden, waar is God te vinden? Aan de kant van hen die kwetsbaarheid zichtbaar maken?

*Deze vragen staan vandaag centraal. Als gebed en geloofsbelijdenis lees ik jullie een paar verzen voor uit **Matteüs 5**. Ik hoop dat ze dienen als overdenking aan het begin van de dag.*

The Community kitchen - truly living out the gospel – Gayl Russell¹

Gayl joined the Anglican church of the Holy Trinity in Brussels in 1999 and was initially involved in children's work. Like most people, her faith had its ups and downs. Having started work in the **Community Kitchen**, or 'the Kitchen' as we will call the project henceforth her faith started to make much more sense, and it has been a way of knowing and experiencing God in a more practical way. The Kitchen has a professional, spacious kitchen in the basement of the Holy Trinity church and also a pleasant hall where people can meet and eat.

Start: the whole project started in 2019, when the 2018 research figures revealed that there were 4000 homeless people in Brussels, among them a large proportion of refugees and undocumented migrants. 94% of them sleep rough all or some of the time. The centres for refugees are inadequate and large numbers don't have enough to eat. Gayl volunteered for the Salvation Army in 2018 and was cooking soup for a soup & bread meal once a week. Their kitchen was tiny and therefore the well-equipped Holy Trinity kitchen decided to cook the soup and send it across town to the Salvation Army.

Pandemic: they started scaling up during the pandemic, with outdoor distributions of food once a month at the Canal, when people would sit and eat outside on the ground. There was a big thing going on with *muffins galore*, people baked voluntarily, and up to 1000 a week could be distributed. The project just kept tapping into good will.

Scale: Autumn 2019 they were feeding 200 people once a week, by January '24 numbers are up to 5000 meals, 7 days a week. It is a full time operation with three employees, 20 'key' volunteers and 100 extra volunteers each week. That is a massive expansion, driven by the need that is real and there, it feels like the right thing to do. It feels blessed, and that is encouraging.

¹ Lees hier het interview met Gayl door het Netwerk Rechtvaardigheid & Vrede:
<https://www.netrv.be/diaconie/solidariteit-volgens/991-gayl-russell>

Partners & distribution: up to 5000 meal portions are distributed through the Humanitarian Hub and the Red Cross twice a day. The [Humanitarian Hub](#) is a Red Cross day centre for the homeless and asylum seekers. They are located at Tour & Taxis and run a food distribution centre, a day centre, medical centre and do social work. They serve 400 twice a day (lunch & dinner), every day of the week.

The Kitchen does 80% of the food partnership with Serve the City, effectively functioning as their 'food arm'. Serve the City help fund the food and do the transport. Serve the City started as a church project and grew into a big humanitarian secular organization.

The Kitchen still supplies food to The Salvation Army, which continues to distribute meals twice a week. It also cooks for some refugee centers and squats, and sometimes there are one offs for particular needs. For instance as a **publicity** event to raise awareness of the needs of asylum seekers in Brussels, the Kitchen cooked 1000 gourmet meals for asylum seekers, with the star-chef [Isabelle Arpin](#). This was funded by an organisation and two other kitchens were involved.

Another activity is the Food Bank run with [L'Olivier](#), a charity that provides legal support to asylum seekers. They also support people who cannot claim asylum. L'Olivier's support is practical: they man the food bank (donated food, leftovers collected from markets and extra bought food as needed) while the Kitchen does food & logistics. These logistics include the use of the hall beside the Kitchen, where there is coffee, heating and space to collect a meal.

Volunteers: because the scale is large and the work heavy, it takes a lot of **volunteers** to keep it going. Besides the job of feeding the poor, building a community amongst the volunteers is key. In addition to the core team an extra 100 are needed each week (kitchen, portioning, clearing up). They are recruited through [the volunteering app Serve Now](#) and include all sorts of people, not necessarily church goers, and they come as a one off or repeatedly. The volunteers have found friendship and even romance through their volunteer work. For ladies over 60, the 'chopping sessions' (chopping vegetables) mean an escape from solitude, the chance to do something worthwhile and includes those in precarious situations, which is very much encouraged.

In the core team, 6 vulnerable volunteers are paid a volunteers allowance, which is very limited legally, but for people with no income whatsoever can still be life-changing. If you go from absolutely nothing to € 150 a month + food, that helps. In addition, the volunteers help them find housing etc.

The story of Roya – a refugee from Iran who found work in the Kitchen and the story of a Cameroon man who comes into the Kitchen daily and really is the backbone of the Kitchen.

New project – Hospitality @the HTB (Holy Trinity Brussels): a community café project is soon to be launched, offering free soup, bread and coffee, not just for people on the margins but for everyone, on a pay as you can basis.

Gayl sloot zich in 1999 aan bij de Anglicaanse kerk van de Heilige Drie-eenheid in Brussel en was aanvankelijk betrokken bij de kindernevendienst. Zoals de meeste mensen had haar geloof zijn ups en downs. Toen ze begon te werken in de Community Kitchen, of 'de Keuken' zoals we het project voortaan zullen noemen, begon haar geloof veel zinvoller te worden, en het is een manier geweest om God op een meer praktische manier te leren kennen en ervaren. The Kitchen heeft een professionele, ruime keuken in de kelder van de Holy Trinity kerk en ook een gezellige zaal waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en kunnen eten.

Het begin: het hele project begon in 2019, toen uit de onderzoekscijfers van 2018 bleek dat er 4000 daklozen waren in Brussel, onder wie een groot deel vluchtelingen en migranten zonder papieren. 94% van hen slaapt geheel of gedeeltelijk op straat. De centra voor vluchtelingen zijn ontoereikend en grote aantallen hebben niet genoeg te eten. Gayl deed in 2018 vrijwilligerswerk voor het Leger des Heils en kookte een keer per week soep voor een soep & broodmaaltijd. Hun keuken was piepklein en daarom besloot de goed uitgeruste Holy Trinity-keuken de soep te koken en naar de andere kant van de stad te sturen naar het Leger des Heils.

Pandemie: tijdens de pandemie begonnen ze op te schalen, met één keer per maand voedseldistributies in de open lucht aan het kanaal, waarbij mensen buiten op de grond zaten te eten. Mensen begonnen vrijwillig thuis muffins te bakken, in overvloed. Er konden er wel 1000 per week worden uitgedeeld. Het project bleef maar goede wil aanboren.

Schaal: In de herfst van 2019 voorzagen ze 200 mensen één keer per week van eten, in januari '24 zijn dat er 5000, 7 dagen per week. Het is een voltijdse operatie met drie werknemers (2VTE), 20 'sleutel'-vrijwilligers en 100 extra vrijwilligers per week. Dat is een enorme uitbreiding, gedreven door de behoefte die er echt is, het voelt als het juiste om te doen. Het voelt gezegend en dat is bemoedigend.

Partners & distributie: tot 5000 maaltijdporties worden twee keer per dag verdeeld via de Humanitarian Hub en het Rode Kruis. De Humanitarian Hub is een dagcentrum van het Rode Kruis voor daklozen en asielzoekers. Ze zijn gevestigd in Tour & Taxis en runnen een voedseldistributiecentrum, een dagcentrum, een medisch centrum en doen sociaal werk. Ze serveren 400 maaltijden twee keer per dag (lunch & diner), elke dag van de week.

The Kitchen werkt voor 80% samen met Serve the City en fungeert in feite als hun 'voedseltak'. Serve the City financiert het voedsel en verzorgt het transport. Serve the City begon als een kerkelijk project en groeide uit tot een grote humanitaire seculiere organisatie.

De keuken levert nog steeds voedsel aan het Leger des Heils, dat nog steeds twee keer per week maaltijden uitdeelt. Er wordt ook gekookt voor sommige vluchtelingencentra en kraakpanden, en soms zijn er eenmalige maaltijden voor speciale behoeften. Als publiciteitsevenement om de noden van asielzoekers in Brussel onder de aandacht te brengen, kookte de Kitchen bijvoorbeeld 1000 gastronomische maaltijden voor asielzoekers, met sterrenchef Isabelle Arpin. Dit werd gefinancierd door een organisatie en twee andere keukens waren erbij betrokken.

Een andere activiteit is de voedselbank in samenwerking met l'Olivier, een liefdadigheidsinstelling die asielzoekers juridische ondersteuning biedt. Ze ondersteunen ook mensen die geen asiel kunnen aanvragen. De steun van l'Olivier is praktisch: zij bemannen de voedselbank (gedoneerd voedsel, restjes die van markten worden opgehaald en extra gekocht voedsel als dat nodig is) terwijl de Keuken voor eten en de logistiek zorgt. Deze logistiek omvat het gebruik van de hal naast de Keuken, waar koffie, verwarming en ruimte om een maaltijd af te halen aanwezig zijn.

Vrijwilligers: *omdat de schaal groot is en het werk zwaar, zijn er veel vrijwilligers nodig om het draaiende te houden. Naast het werk van het voeden van de kwetsbaren, is het opbouwen van een gemeenschap onder de vrijwilligers van groot belang. Naast het kernteam zijn er elke week 100 extra vrijwilligers nodig (keuken, portioneren, opruimen). Ze worden gerekruteerd via de vrijwilligersapp Serve Now en er zitten allerlei soorten mensen tussen, niet per se kerkgangers, en ze komen eenmalig of herhaaldelijk. De vrijwilligers hebben vriendschap en zelfs romantiek gevonden door hun vrijwilligerswerk. Voor dames boven de 60 betekenen de 'haksessies' (het hakken van groenten) een ontsnapping uit de eenzaamheid, de kans om iets te doen wat de moeite waard is en het omvat ook mensen in precare situaties, wat ten eerste wordt aangemoedigd.*

In het kernteam krijgen 6 kwetsbare vrijwilligers een vrijwilligersvergoeding, die wettelijk zeer beperkt is, maar voor mensen zonder inkomen toch levensveranderend kan zijn. Als je van helemaal niets naar € 150 per maand + eten gaat, helpt dat. Daarnaast helpen de vrijwilligers hen bij het vinden van huisvesting enz.

Gayl brengt het verhaal van Roya - een vluchteling uit Iran die werk vond in de keuken en het verhaal van een Kameroense man die dagelijks in de keuken komt en echt de ruggengraat van de keuken is.

Nieuw project - Hospitality @the HTB (Holy Trinity Brussels): een buurtcaféproject dat binnenkort van start gaat en gratis soep, brood en koffie aanbiedt, niet alleen voor mensen in de marge maar voor iedereen, op basis van een vrijwillige bijdrage.

The story of an immigrant in Belgium on diaconal support and the church – Irène Mwirinzi

Irène grew up in an Anglican church where her father translated. Visitors were welcomed hospitably there. She became pregnant as a teenager and went to live with the father of her children, but with the genocide, her husband died and she came to Belgium as a refugee. She ended up in Turnhout and experiences the churches as chilly, she is used to long church services with lots of music. If the churches here don't warm up a bit, migrants will form their own churches, whereas it would be nice if they could just become members of the existing churches. Still, she has experienced good things too, she is happy to be able to sing in the choir and happy with the support for herself and for her project for teenage mothers.

Irène groeide op in een Anglicaanse kerk waar haar vader vertaalde. Bezoekers werden er gastvrij onthaald. Ze raakte als tiener zwanger en ging samenwonen met de vader van haar kinderen, maar met de genocide stierf haar man en zij kwam als vluchteling naar België. Ze kwam in Turnhout terecht en ervaart de kerken als kil, ze is lange kerkdiensten met veel muziek gewend. Als de kerken hier niet wat opwarmen gaan de migranten eigen kerken vormen, terwijl het toch fijn zou zijn als ze gewoon in de bestaande kerken een plek konden vinden. Toch heeft ze ook goede dingen meegemaakt, is ze blij dat ze in het koor kan meezingen en blij met de steun voor haarzelf en voor haar project voor tienermoeders.

God as a hidden mystery: Christian spirituality in changing cities – dr. Erica Meijers

There is a free, full-text article available on the subject of dr. Erica Meijers' talk, therefore, we will not repeat it in full here.

Vermits er een gratis uitgebreid artikel beschikbaar is over het onderwerp van dr. Erica Meijers' toespraak, gaan we deze hier niet uitgebreid weergeven.

[Religions | Free Full-Text | Walking in the City: Christian Spirituality in Amsterdam through the Eyes of Michel de Certeau \(mdpi.com\)](#)

Ds. Heleen Ransijn gave a reflection.

Ds. Heleen works in Ghent as street pastor, and has a long history of working with people who are homeless, in prison or otherwise excluded and impoverished. There are many points of recognition in what Erica tells us about Amsterdam. The problem of gentrification, and of people being seen as waste is all too familiar.

Language has the power to exclude or include. 'Woke', originally a word to indicate awareness of the many forms of inequality in our world, was made suspicious or subject to ridicule. However, this does not change the fact that language matters. Consider Finland, with its successful Housing First programme to combat homelessness. They do not refer to people as 'homeless' but as 'people in urgent need of housing' or 'urgent home-seekers'. Not what they lack defines them, but the policy implication and urgent call for action.

MiSag (working committee within the VPKB/EPUB) is concerned with prejudice and stereotypes of migrants. Again, the language matters. As part of the [Other Talk project](#) amongst NGO's, MiSag has made a [brochure](#) for use within the church to promote inclusive and non-discriminatory language regarding refugees and migration.

Ds. Heleen werkt in Gent als straatpastor en heeft jarenlange ervaring met het werken met mensen die dakloos zijn, in de gevangenis zitten of op een andere manier uitgesloten en verarmd zijn. Er zijn veel punten van herkenning in wat Erica ons vertelt over Amsterdam. Het probleem van gentrificatie en van mensen die als afval worden gezien is maar al te bekend.

Taal heeft de macht om uit te sluiten of op te nemen. 'Woke', oorspronkelijk een woord om het bewustzijn van de vele vormen van ongelijkheid in onze wereld aan te geven, werd verdacht gemaakt of belachelijk gemaakt. Dit verandert echter niets aan het feit dat taal ertoe doet.

Neem Finland, met zijn succesvolle Housing First programma om dakloosheid te bestrijden. Daar worden mensen niet 'dakloos' genoemd, maar 'mensen die dringend huisvesting nodig hebben' of 'dringende woningzoekenden'. Niet wat ze missen definieert hen, maar de beleids-implicatie en dringende oproep tot actie.

MiSag (werkgroep binnen de VPKB/EPUB) houdt zich bezig met vooroordelen en stereotypen over migranten. Ook hier doet de taal ertoe. Als onderdeel van het project Other Talk onder NGO's heeft MiSag een brochure gemaakt voor gebruik binnen de kerk om inclusief en niet-discriminerend taalgebruik met betrekking tot vluchtelingen en migratie te bevorderen.

Dialogue tables

No minutes taken.

Plenary closing

Thank you all!